

From Literature to Language: Integrating Content and Language Instruction in Russian Literary Theory Classes through CLIL

Saeedeh Dastamooz 0000-0003-1812-8427

Department of Russian Language, Faculty of Literature, Alzahra University, Tehran, Iran.

Email: s.dastamooz@alzahra.ac.ir

ABSTRACT

In Iranian undergraduate Russian language programs, students are required to take courses devoted exclusively to the history and theory of literature—even though many have not yet achieved sufficient proficiency in Russian. These courses typically offer little to no language instruction, which often leads students to perceive them as tedious or irrelevant, overlooking their academic value. The central research question is as follows: How can motivation to learn Russian literary theory be increased among Iranian students majoring in Russian language? We believe that teaching Russian literary theory to Iranian students—or to non-native learners more broadly—requires a different approach than the one used for native Russian-speaking students. To support this claim, the present study employs a descriptive and library-based research methodology. It also proposes practical examples of integrated language-and-literature instruction within the teaching of Russian literary theory. What sets this research apart is its proposal of a CLIL-based model for teaching literary theory—one that integrates language and content instruction simultaneously. The findings of this study show that applying the CLIL approach can yield an educational model that not only enhances students' language proficiency but also fosters a deeper engagement with literary theory. Employing this approach can enhance learners' confidence and self-belief, while fostering greater motivation to study both Russian language and literature.

ARTICLE INFO

Article history:

Received: 21 July 2025
Received in revised form: 01 November 2025

Accepted: 09 November 2025

Available online:
Autumn 2025

Keywords:

Teaching the Russian language as a foreign language, teaching the theory of literature, creating motivation, CLIL method, suggestions.

Dastamooz, S. (2025). From Literature to Language: Integrating Content and Language Instruction in Russian Literary Theory Classes through CLIL. *Journal of Foreign Language Research*, 15(3), 299-311. <http://doi.org/10.22059/jflr.2025.399083.1226>.

© The Author(s).

Publisher: The University of Tehran Press.

DOI: <http://doi.org/10.22059/jflr.2025.399083.1226>.

از ادبیات به زبان: تلفیق آموزش محتوا و زبان در کلاس‌های تئوری ادبیات روسی با روش CLIL

سعیده دست‌آموز *

گروه زبان روسی دانشکده ادبیات دانشگاه الزهراء، تهران، ایران.

رایانامه: s.dastamooz@alzahra.ac.ir

چکیده

دانشجویان مقطع کارشناسی رشته زبان روسی در ایران بدون اینکه مهارت کافی در زبان روسی را کسب کرده باشند، ملزم به گذراندن واحدهایی هستند که در آنها صرفاً به آموزش تاریخ ادبیات و تئوری ادبیات پرداخته می‌شود و آموزش‌های زبانی در آنها نقش چندانی ندارد. از این‌رو برخی از دانشجویان این دروس را خسته‌کننده و بی‌اهمیت می‌دانند و ارزش آنها را درک نمی‌کنند. پرسش اصلی پژوهش بدین شرح است: چگونه می‌توان انگیزه یادگیری تئوری ادبیات روسی را در دانشجویان ایرانی رشته زبان روسی افزایش داد؟ ما بر این باور هستیم که برای آموزش تئوری ادبیات روسی به دانشجویان ایرانی یا به‌طور کلی دانشجویان خارجی باید شیوه‌ای متفاوت از آموزش آن به دانشجویان روس‌زبان به کار گرفته شود. جهت اثبات این موضوع در پژوهش حاضر از روش تحقیق کتابخانه‌ای و توصیفی استفاده خواهیم کرد و نمونه‌هایی عملی از آموزش تلفیقی زبان و ادبیات در فرآیند آموزش تئوری ادبیات را، پیشنهاد خواهیم داد. نوآوری این پژوهش پیشنهاد الگویی برای آموزش تئوری ادبیات با روش CLIL است به‌طوری که زبان و محتوا به‌طور هم‌زمان آموزش داده شوند. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که با استفاده از روش CLIL، می‌توان الگوی آموزشی را پیشنهاد داد که نه تنها مهارت‌های زبانی را تقویت می‌کند، بلکه باعث درک عمیق‌تر تئوری ادبیات می‌شود. استفاده از این شیوه می‌تواند اعتمادبه‌نفس و خودباوری زبان‌آموزان را افزایش داده و انگیزه آن‌ها را برای یادگیری زبان و ادبیات بهبود بخشد.

اطلاعات مقاله

تاریخ ارسال: ۱۴۰۴/۰۴/۳۰
تاریخ بازنگری: ۱۴۰۴/۰۸/۱۰
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۸/۱۶
تاریخ انتشار: پاییز ۱۴۰۴
نوع مقاله: علمی پژوهشی

کلید واژگان:

آموزش زبان روسی به‌عنوان
زبان خارجی، آموزش تئوری
ادبیات، ایجاد انگیزه، روش
CLIL، پیشنهادات

دست‌آموز، سعیده. (۱۴۰۴). از ادبیات به زبان: تلفیق آموزش محتوا و زبان در کلاس‌های تئوری ادبیات روسی با روش CLIL. پژوهش‌های زبان‌شناختی در زبان‌های خارجی، ۱۵ (۳)، ۳۱۱-۲۹۹.

DOI: <http://doi.org/10.22059/jflr.2025.399083.1226>.

© The Author(s).

Publisher: The University of Tehran Press.

DOI: <http://doi.org/10.22059/jflr.2025.399083.1226>.

۱. مقدمه

در دنیای امروز، یادگیری زبان‌های خارجی صرفاً به معنای تسلط بر واژگان و قواعد دستوری نیست، بلکه پلی برای درک فرهنگ‌ها و تمدن‌های مختلف محسوب می‌شود. در این میان، ادبیات به عنوان یکی از غنی‌ترین منابع فرهنگی، می‌تواند نقشی کلیدی در آموزش زبان‌های خارجی ایفا کند. متون ادبی نه تنها مهارت‌های زبانی مانند خواندن، نوشتن و درک مطلب را تقویت می‌کنند، بلکه زبان‌آموزان را با شیوه‌های تفکر، تاریخ و ارزش‌های فرهنگی جوامع گوناگون آشنا می‌سازند.

بالین‌حال، در بسیاری از برنامه‌های آموزشی، استفاده از ادبیات به عنوان ابزاری کارآمد برای یادگیری زبان خارجی کمتر مورد توجه قرار گرفته است و در صورت وجود دروس مربوط به ادبیات در برنامه آموزشی بیشتر به تئوری ادبیات و انتقال اطلاعات ادبی کشور هدف زبان خارجی به دانشجویان خارجی، بدون توجه به ارتقای مهارت‌های زبانی ایشان پرداخته می‌شود. ازسوی دیگر برای آموزش تئوری ادبیات فقط به انتقال مفاهیم اکتفا می‌شود و تفاوتی بین دانشجویان بومی و خارجی در نظر گرفته نمی‌شود. به همین دلیل برخی از دانشجویان که به ادبیات و مباحث تئوری آن علاقه‌ای ندارند این دروس را اضافه می‌پندارند و بهره لازم را از آن نمی‌برند. چراکه تنها این دروس را حفظ می‌کنند، نمره می‌گیرند و فراموش می‌کنند. در نظر سنجی که در سال ۱۴۰۳ در مورد سرفصل مقطع کارشناسی رشته زبان روسی در دانشگاه‌های ایران انجام شد، یکی از سؤالات، به کاربردی بودن و مفید بودن واحدهایی اختصاص داشت که در آنها به ادبیات پرداخته می‌شوند. ۳۷ درصد از شرکت کنندگان این دروس را کم‌اهمیت و آنها را غیرضروری می‌دانستند. ۳۴ درصد شرکت کنندگان در نظر سنجی بر این باور بودند که اهمیت این دروس متوسط است و فقط حدود ۲۹٪ دروس مربوط به ادبیات را بسیار با اهمیت می‌دانستند (دست آموز، ۱۴۰۳: ۳۹). حال آنکه ادبیات همچون پلی استوار میان گذشته و حال، امکان پیوند اندیشه‌ها، احساسات و ارزش‌های تمدن‌های مختلف را فراهم می‌آورد. دانش تئوری ادبیات نقش مهمی در آموزش زبان خارجی برای دانشجویان ایفا می‌کند، زیرا این دانش نه تنها به درک عمیق‌تری از ساختار و زیبایی‌های زبان مقصد کمک می‌کند، بلکه زمینه‌ای برای شناخت فرهنگ، تاریخ و تفکر آن جامعه

فراهم می‌سازد. آشنایی با مفاهیم نظری مانند روایت، نمادگرایی، و سبک‌های ادبی، توانایی تحلیل و تفسیر متون را در دانشجویان تقویت کرده و مهارت‌های تفکر انتقادی آنان را پرورش می‌دهد. همچنین، مطالعه تئوری‌های ادبی موجب افزایش توانایی تولید زبان، به‌ویژه در نوشتن خلاقانه و ترجمه، می‌شود و دیدگاه زبان‌آموزان را نسبت به زبان به عنوان ابزاری برای خلق معنا و تجربه گسترش می‌دهد. از این رو، تئوری ادبیات نه تنها مکملی ضروری برای یادگیری زبان خارجی است، بلکه پلی است میان زبان و فرهنگ که فهم عمیق‌تری از هر دو را ممکن می‌سازد.

CLIL یک رویکرد دوگانه برای آموزش است که در آن از یک زبان خارجی به عنوان وسیله‌ای برای آموزش یک موضوع استفاده می‌شود و زبان خارجی در عین حال موضوع مطالعه است (سیدورنکو، ۲۰۱۸: ۱۸۲). این روش آموزش بیشتر برای آموزش علوم طبیعی و موضوعات محتوایی کاربرد دارد. نوآوری این پژوهش ارائه پیشنهاداتی برای استفاده از CLIL برای آموزش تئوری ادبیات در کلاس‌های درس زبان روسی در مقطع کارشناسی است. دانشجویان رشته زبان روسی یادگیری این زبان را در دانشگاه آغاز می‌کنند. آیا این شیوه از آموزش تئوری ادبیات می‌تواند در ارتقای مهارت‌های زبانی دانشجویان نیز مؤثر باشد و در آنها ایجاد انگیزه کند؟ ما بر این باور هستیم که استفاده از روش CLIL در آموزش ادبیات روسی در کلاس‌های درس ایران نه تنها به ارتقای مهارت‌های زبانی دانشجویان کمک می‌کند بلکه باعث تسلط بیشتر دانشجویان بر تئوری ادبیات می‌شود. جهت اثبات این فرضیه در پژوهش حاضر از روش تحقیق کتابخانه‌ای، کیفی و توصیفی استفاده خواهیم کرد و با بررسی نمونه‌هایی عملی از استفاده از روش CLIL در آموزش ادبیات، نشان می‌دهیم که استفاده از این روش نه تنها به افزایش مهارت‌های زبانی کمک می‌کند، بلکه در یادگیری دانش ادبیات نیز می‌تواند مؤثر باشد. این روش می‌تواند در تقویت اعتماد به نفس، خودباوری و درک عمیق فرهنگی زبان‌آموزان نقش مؤثری داشته باشد. این پژوهش به استادان پیشنهاد می‌کند که با استفاده از روش CLIL در آموزش ادبیات، از دروس تئوری به عنوان ابزاری مؤثر برای آموزش زبان خارجی استفاده کنند و آموزش محتوای تئوری ادبیات را نیز ارتقا ببخشند و با اینکار افق‌های جدیدی را پیش روی دانشجویان قرار دهند. نوآوری این پژوهش پیشنهاد

تکنیک‌هایی برای از استفاده از روش CLIL در آموزش ادبیات است.

۲. پیشینه تحقیق

تاکنون پژوهش‌های گوناگونی درخصوص آموزش زبان به کمک ادبیات در جهان انجام شده است. در بسیاری از این پژوهش‌ها ادبیات به‌عنوان ابزار مناسب برای آموزش زبان معرفی شده است و پژوهشگران بی‌شماری ادبیات را به‌عنوان ابزار کارآمد برای آموزش زبان معرفی کرده‌اند. بیشتر این پژوهش‌ها به بررسی آموزش زبان‌هایی به غیر از زبان روسی به کمک ادبیات می‌پردازند. به‌عنوان مثال حیثمان اوغلو در مقاله‌ای تحت عنوان: «آموزش انگلیسی از طریق ادبیات» اذعان می‌دارد، ادبیات نه تنها ابزاری برای توسعه مهارت‌های نوشتاری و گفتاری دانش‌آموزان در زبان مقصد است، بلکه دریچه‌ای به سوی فرهنگ زبان مقصد نیز هست و شایستگی فرهنگی را در دانش‌آموزان ایجاد می‌کند (حیثمان اوغلو، ۲۰۰۵: ۶۵). خطیب و همکاران معتقدند که ادبیات به معلمان زبان کمک می‌کند تا مهارت‌های فرهنگی، زبانی و تفسیری خود را پرورش دهند، ذهن زبان‌آموزان را برای غلبه بر نگرش‌های منفی در فرهنگ زبان هدف درگیر می‌کند و به کلاس زبان تنوع می‌دهد (خطیب و همکاران، ۲۰۱۳: ۱۰۷). موریس و همکاران در مقاله‌ای تحت عنوان: «بررسی نقش ادبیات شفاهی در ارتقای مهارت زبانی زبان‌آموزان ...» نشان می‌دهند که ادبیات شفاهی بر عملکرد زبانی زبان‌آموزان تأثیر می‌گذارد (موریس، ۲۰۲۴: ۷۶۱). محرم زاده و همکاران نیز اذعان دارند که ادبیات مدت‌هاست جایگاه روبه‌رشدی در زمینه آموزش زبان و فرهنگ داشته است و توصیه ایشان رویکرد میان‌فرهنگی برای ارتقای توانش منظورشناختی و علاقه‌مند کردن دانشجویان به محتوای ادبی است (محرم زاده و همکاران، ۱۴۰۳: ۱۶۶). رحمتعلی‌زاده و همکاران در پژوهشی که درخصوص استفاده از متون ادبی در ارتقای مهارت خواندن و درک مفهوم متن دانشجویان رشته زبان آلمانی انجام داده بودند، به این نتیجه رسیدند که بهره‌گیری از متون ادبی به‌عنوان محور اصلی طرح درس، به‌طور چشمگیر و معناداری بر توانایی دانش‌آموزان در درک عمیق مفاهیم متون می‌افزاید (رحمتعلی‌زاده و همکاران، ۱۴۰۳: ۵۷۴). علاوه بر این پژوهش‌ها، پژوهش‌های بی‌شماری نیز

وجود دارند که به آموزش زبان روسی به‌عنوان زبان خارجی مربوط می‌شوند. یک پژوهشگر اسپانیایی دربخش ۵ کتاب «آموزش زبان و ادبیات درون و بیرون چهارچوب رسمی»^۱ تحت عنوان «آموزش زبان روسی به‌عنوان زبان خارجی از طریق ادبیات»^۲ به تحلیل مسائل نظری و عملی در مورد استفاده از ادبیات در آموزش زبان روسی به‌عنوان زبان خارجی و به‌طور خاص برای دانش‌آموزانی می‌پردازد که زبان اول آنها اسپانیایی است. این نویسنده پس از بررسی مسایل نظری، ویژگی‌ها و مزایای استفاده از متون ادبی در آموزش زبان روسی به‌عنوان زبان خارجی را تشریح کرده و عواملی را که بر انتخاب یک متن ادبی برای استفاده در کلاس زبان روسی به‌عنوان زبان خارجی تأثیر می‌گذارد را تحلیل می‌کند و یک روش کار با متون ادبی را شرح می‌دهد. این پژوهش با معرفی مجموعه‌ای از کتاب‌های درسی، نویسندگان و آثار ادبی که برای استفاده در کلاس آموزش زبان روسی به‌عنوان زبان خارجی برای دانشجویان اسپانیایی مناسب توصیه می‌شوند، به همراه شرح ویژگی‌های اصلی آموزشی آنها، به پایان می‌رسد (انریکه خاویر ورچر گارسیا، ۲۰۲۰). آلنوا در پژوهش خود با عنوان «روش‌شناسی آموزش زبان روسی از طریق فرهنگ و هنر»، به این نتیجه می‌رسد که روش آموزش زبان روسی از طریق فرهنگ و هنر، فرآیند آموزشی دانشجویان را غنی‌تر می‌کند و نه تنها مهارت‌های زبانی دانشجویان را بهبود می‌بخشد، بلکه به آنها اجازه می‌دهد تا عمیق‌تر در فرهنگ و تاریخ روسیه غوطه‌ور شوند. معرفی این روش می‌تواند اثربخشی یادگیری زبان را به میزان قابل توجهی افزایش دهد و به شکل‌گیری شخصیتی آگاه از فرهنگ در چهارچوب آموزش مدرن کمک کند (آلنوا، ۲۰۲۴: ۵۹). ایوانا در پژوهشی با عنوان «متن ادبی در کلاس‌های آموزش زبان روسی به‌عنوان زبان خارجی به‌مثابه راهی برای انتقال مفاهیم فرهنگی» با استفاده از اشعار توتچف^۳ به تبیین اهمیت آشنایی دانشجویان رشته‌های زبان با دیدگاه‌های نویسندگان پرداخته و اذعان دارد که مطالعه زبان شعر و تفسیر آن در کلاس‌های زبان روسی به‌عنوان یک زبان خارجی به استادان زبان روسی این امکان را می‌دهد تا زیبایی گفتار زنده روسی را نشان دهند، با توسعه حس زبان در فردیت شاعر نفوذ کنند و درباره شخصیت افرادی که به زبان

^۳ Ф. И. Тютчев

^۱ Teaching Language and Literature On and Off-Canon

^۲ Teaching Russian as a Foreign Language Through Literature

شاعر صحبت می‌کنند و نیز درباره کشوری که شاعر در آن زندگی و کار کرده است، بیشتر بیاموزند (ایوانا، ۲۰۱۰: ۲۵۳).

یک پژوهشگر ایتالیایی به نام توریزن در مقاله‌ای با عنوان «تدریس دانشگاهی ادبیات روسی در دروس زبان روسی از منظر بین فرهنگی» اذعان دارد که در دهه‌های اخیر نقش ویژه آموزش ادبیات روسی در نظام آموزش زبان روسی به‌عنوان زبان خارجی به رسمیت شناخته شده است. وظایف آموزش ادبیات در فرآیند تسلط بر زبان روسی توسط دانشجویان خارجی برای کمک به حل مهم‌ترین مشکلات آموزش زبان روسی به‌عنوان یک زبان خارجی طراحی شده‌اند و آن آموزش به خارجی‌ها برای درک معنای یک کلمه و احساس پتانسیل آن، توسعه مهارت‌های گفتاری شفاهی و کتبی دانشجویان، بهبود فرهنگ گفتاری آنها، القای ذوق خواندن داستان به زبان خارجی و توسعه تفکر مجازی گفتاری است (توریزن، ۲۰۱۷: ۱۸۳). علاوه بر موارد ذکر شده بیش از هزاران مقاله درخصوص استفاده از ادبیات در فرآیند آموزش زبان روسی به‌عنوان زبان خارجی و کارآمد بودن آن وجود دارد (نگاه شود به (گراسیموا، ۲۰۲۴: ۲۰۲۴)؛ (تسه، ۲۰۲۲)؛ (تالستوخینا، ۲۰۱۵) و غیره). از میان پژوهش‌هایی که به بررسی تلفیقی زبان و ادبیات می‌پردازند تنها یک مورد به آموزش ادبیات از طریق روش CLIL توجه داشته است. تیخامیرو معتقد است علی‌رغم اینکه روش CLIL بیشتر برای آموزش علوم طبیعی و موضوعات محتوایی کاربرد دارد بدون شک ادبیات و زبان سازگارترین اجزای CLIL هستند. او معتقد است آموزش زبان انگلیسی از طریق ادبیات برای دانشجویان علوم انسانی امکان‌پذیر است و می‌تواند بسیار مفید باشد (تیخامیروا، ۲۰۲۴: ۱۸۹-۱۹۰). او در پژوهش خود به تبیین آموزش متون ادبی از طریق روش CLIL پرداخته است. در تمامی پژوهش‌هایی که بررسی کردیم به استفاده از متون ادبی و یا ادبیات زبان خارجی در فرآیند آموزش آن پرداخته شده بود، حال آنکه در سرفصل رشته زبان روسی در دانشگاه‌های ایران دروس تئوری ادبیات وجود دارند که خود داراری محتوایی هستند که باید آموزش داده شوند. ما معتقدیم استفاده از روش CLIL ضمن آموزش دقیق محتوای مورد انتظار از دروس مربوط به تئوری ادبیات روسی به ارتقای مهارت‌های زبانی دانشجویان نیز کمک می‌کند. همچنین آشنایی عمیق با

تئوری ادبیات و توانایی تحلیل ادبی در آنها ایجاد انگیزه خواهد کرد و به اهمیت این دروس به‌درستی پی خواهند برد.

۳. روش تحقیق

این پژوهش با رویکردی توصیفی-تحلیلی و با استفاده از روش کتابخانه‌ای انجام شده است. هدف اصلی تحقیق، بررسی راهکارهای افزایش انگیزه در دانشجویان ایرانی رشته زبان روسی نسبت به درس تئوری ادبیات و ارائه الگویی پیشنهادی برای آموزش این درس با بهره‌گیری از روش CLIL یا به عبارت دیگر یادگیری تلفیقی زبان و محتوا است. بر اساس یافته‌های نظری و تحلیلی، نمونه‌هایی عملی از آموزش تلفیقی زبان و ادبیات طراحی و پیشنهاد گردیدند که در آن مفاهیم تئوری ادبیات روسی با فعالیت‌های زبانی هدفمند تلفیق شده‌اند. این نمونه‌ها به‌عنوان الگوهای پیشنهادی برای تدریس درس «مکتب‌های ادبی» ارائه شده‌اند و قابلیت اجرا در محیط‌های آموزشی را دارند. از الگوی ارائه شده برای تدریس سایر دروس در حوزه تئوری ادبیات نیز می‌توان بهره برد. نوآوری این تحقیق در پیشنهاد عملی استفاده از روش CLIL در آموزش تئوری ادبیات روسی به دانشجویان خارجی است؛ روشی که تاکنون در آموزش این درس کمتر مورد توجه قرار گرفته و می‌تواند به‌عنوان الگویی مؤثر برای ارتقای انگیزه و توانش زبانی دانشجویان به کار رود. در مراحل بعدی، این طرح پیشنهادی قابلیت اجرا و ارزیابی در محیط‌های آموزشی واقعی را دارد تا اثربخشی آن به‌صورت تجربی نیز سنجیده شود.

۴. بحث و بررسی

رویکرد CLIL یادگیری تلفیقی زبان و محتوا نوعی شیوه آموزشی است که دو هدف را هم‌زمان دنبال می‌کند: از یک سو، زبان خارجی به‌عنوان ابزاری برای یادگیری دروس مختلف به کار می‌رود، و از سوی دیگر خود زبان موضوعی برای آموزش است. مقالات و پژوهش‌های گوناگونی که در حوزه بررسی منابع مرتبط با روش CLIL صورت گرفتند، نشان می‌دهد که این شیوه آموزشی به‌ویژه در دانشگاه‌ها از استقبال زیادی برخوردار است. سیدورنکو و همکاران در مقاله‌ای که در سال ۲۰۱۸ به چاپ رسید، درخصوص تاریخچه این روش می‌نویسند: «آغاز روش CLIL به اوایل دهه ۱۹۹۰ میلادی بازمی‌گردد، هرچند برخی معتقدند ریشه‌های آن را می‌توان در آموزش دوزبانه مدارس ابتدایی استان کبک در کانادا یافت. دیوید مارش در

سال ۱۹۹۴ برای نخستین بار اصطلاح CLIL را مطرح کرد و بعدها چهارچوب آموزشی آن را توسعه داد؛ رویکردی که زبان خارجی را به‌عنوان ابزاری برای یادگیری درس‌های دیگر به کار می‌گیرد...> در کشورهای مختلف، روند رشد و تحول CLIL متفاوت بوده است. نظام‌های آموزشی آمریکای شمالی نسبت به سایر نقاط جهان از جمله اروپا، آسیا و آمریکای جنوبی این روش را سریع‌تر پذیرفتند و آن را با نیازهای خود تطبیق دادند.

از سال ۲۰۰۰ تاکنون، اتحادیه اروپا CLIL را یکی از ابزارهای مؤثر در گسترش آموزش چندزبانگی و اجرای سیاست‌های زبانی مشترک در قاره اروپا دانسته است...> در دهه اخیر، تعداد آثار علمی درباره روش‌های CLIL و کاربرد عملی آن‌ها در نظام‌های آموزشی ملی به شکل چشمگیری افزایش یافته است. حدود نیمی از این پژوهش‌ها به بررسی میزان تأثیر این رویکرد در ارتقای مهارت‌های زبانی دانش‌آموزان و دانشجویان اختصاص دارد، بخش قابل توجهی نیز بر نقش CLIL در تقویت دانش تخصصی دروس تمرکز دارد و برخی نویسندگان در تلاش‌اند تا شیوه‌هایی را برای به‌کارگیری این روش در تحریک تفکر شناختی پیدا کنند» (سیدورنکو و همکاران؛ ۲۰۱۸: ۱۶۸-۱۶۹). یولیا تیخامیروا در مقاله‌ای با عنوان «آموزش زبان انگلیسی از طریق ادبیات و CLIL: رویکرد تلفیقی» به بررسی طراحی، اجرا و نتایج تجربی یک روش نوین آموزشی می‌پردازد که تلفیقی از رویکرد CLIL و آموزش زبان از طریق ادبیات است. در این روش، ادبیات معاصر بریتانیا به‌عنوان بستری برای آموزش زبان انگلیسی به دانشجویان علوم انسانی انتخاب شده است. ویژگی‌هایی چون بینامتنیت، تنوع سبکی، ارجاع به رویدادهای سیاسی و اجتماعی معاصر، و تراکم اطلاعاتی بالا، این آثار را به منابعی مناسب برای آموزش زبان تبدیل کرده‌اند. همچنین، منابع رسانه‌ای مانند مصاحبه‌ها، مستندها و خبرها به‌عنوان مواد مکمل در کنار متون ادبی استفاده می‌شوند تا فضای یادگیری مؤثری ایجاد شود.

نویسنده تأکید می‌کند که این روش باعث افزایش انگیزه و مشارکت دانشجویان در ارتباط حرفه‌ای به زبان انگلیسی می‌شود و می‌تواند به توسعه مهارت‌هایی چون تفکر انتقادی، هوش هیجانی، و ارتباط بین‌فرهنگی کمک کند. با وجود برخی محدودیت‌ها در تلفیق زبان و رشته تخصصی در

برنامه‌های درسی سنتی، این فناوری آموزشی، پتانسیل بالایی برای اجرا در دانشگاه‌های روسیه دارد. به اعتقاد او زبان و ادبیات بیشترین سازگاری را با این رویکرد دارند و می‌توانند به‌ویژه برای دانشجویان علوم انسانی، از جمله رشته‌های زبان‌شناسی، بسیار کارآمد باشند. مطالعه انجام‌شده با تمرکز بر دانشجویان رشته زبان و ادبیات، نشان داده است که آموزش زبان از طریق ادبیات در قالب CLIL امکان‌پذیر و اثربخش است. این روش، در چهارچوب «CLIL ضعیف» دسته‌بندی می‌شود؛ به این معنا که تمرکز آن بیشتر بر زبان است تا بر محتوای تخصصی، و این ویژگی با طبیعت مطالعات زبان‌شناسی هم‌خوانی دارد (تیخامیروا، ۲۰۱۸: ۱۸۹-۱۹۰).

در سرفصل مقطع کارشناسی رشته زبان روسی مصوب سال ۱۳۹۶ که در حال حاضر در دانشگاه‌های ایران مورد استفاده قرار می‌گیرد واحدهای تخصصی ادبیات عبارتند از: مکتبهای ادبی، نمایشنامه، درآمدی بر ادبیات، آشنایی با آثار ادبی روسی تا پایان قرن ۱۸، آشنایی با آثار ادبی روسی تا پایان قرن ۱۹، آشنایی با آثار ادبی روسی تا پایان قرن ۲۰ و معاصر، نقد ادبی، مقایسه ادبیات پایداری در روسیه و ایران، تأثیرات فرهنگی- ادبی ایران بر روسیه و غیره. در شیوه پیشنهادی ما ادبیات ابزار آموزش زبان نیست بلکه روش CLIL کمک خواهد کرد که تئوری ادبیات و دروسی که محتوای ادبی دارند با شیوه‌ای جذاب‌تر برای دانشجویان تدریس شوند. به بیان دیگر یادگیری محتوای ادبی ضرورت است اما استفاده از روش CLIL به ارتقای مهارت‌های زبانی در خلال یادگیری محتوای ادبی می‌پردازد. از میان دروسی که در سرفصل مقطع کارشناسی رشته زبان روسی دانشگاه‌های ایران وجود دارند، درس مکتبهای ادبی را انتخاب می‌کنیم. این درس، اولین درس ادبی است که دانشجویان مقطع کارشناسی با آن مواجه می‌شوند. هدف این درس تسلط یافتن دانشجویان بر اصول و مبانی مکتبهای ادبی و توانایی تشخیص ویژگیهای مکاتب در آثار نویسندگان بزرگ روس است. سرفصل‌های این درس عبارتند از: مفهوم تعاریف مکتب ادبی و ویژگیهای آن؛ اصول و چاقوب‌های نظری و عملی مکتب کلاسیسیزم؛ ویژگیهای کلاسیسیزم روسی، تفاوت‌های آن با کلاسیسیزم غربی، نمایندگان برجسته و آثار شاخص آن. ساتی منتالیسم در روسیه به‌مثابه مکتبی مستقل و پلی میان کلاسیسیزم و

8. Ты читал стихи русских поэтов?
Какие имена ты помнишь?

9. Зачем люди читают литературу?

10. Что важнее в литературе —
эмоции или разум?

بخش سوم: متن اصلی

Основные черты классицизма в
литературе

Классицизм — это литературное направление, которое появилось в Европе в XVII веке и достигло расцвета во Франции и России в XVIII веке. Основная идея классицизма заключается в том, что литература должно подражать природе и разуму. Писатели и поэты этого направления верили в воспитательную силу литературы. Они думали, что литература должна воспитывать человека, формировать его мораль и вкус. Для них важны были логика, гармония, порядок и строгость формы. Они использовали чёткую структуру, соблюдали правила жанров и стремились к идеальному стилю. Основными жанрами были трагедия, ода и эпopeя, где герои проявляли благородство, силу духа и гражданский долг. Среди русских писателей классицизма особенно известны Михаил Ломоносов, Александр Сумароков и Гавриил Державин.

Характерным элементом стиля классицизма является высокая лексика и использование риторических средств. Авторы часто обращались к античному наследию — использовали мифологические образы и идеалы античных героев. В произведениях важную роль играют разум и

романтизм, نمایندگان و آثار شاخص آن؛ اصول و چهارچوب های مکتب رمانتیسم؛ ویژگیهای رمانیسم روسی و غیره^۱. در ادامه نمونه‌ای از محتوای درسی مکتب کلاسیسیزم با روش CLIL ارائه می‌شود. خاطر نشان می‌شود متن ارائه شده در این پژوهش متن دقیقی نیست که باید در کلاس درس ارائه شود بلکه به ضرورت نگارش مقاله متن کوتاهی است که بر اساس آن بتوان شیوه تدریس این درس را با روش CLIL تبیین کرد. دانشجویان مخاطب این درس باید سطح زبانی A2 داشته باشند:

بخش اول: فهرست واژگان کلیدی سطح B1

واژه	ترجمه
стиль	سبک
гармония	هماهنگی
порядок	نظم
разум	عقل
подражание	تقلید
жанр	ژانر
величие	عظمت
строгость	سخت‌گیری
риторика	بلاغت
образец	الگو
этика	اخلاق
направление	جریان، مکتب
подражать	تقلید کردن
строгость	سخت‌گیری
жанр	گونه ادبی
благородство	نجابت، اصالت
риторический	بلاغی
античное наследие	میراث کلاسیک
влияние	تأثیر
трагедия	تراژدی
ода	قصیده
эпopeя	حماسه

بخش دوم: سوالات پیش از متن سطح A2

5. Ты любишь литературу? Какую — поэзию или прозу?
6. Ты знаешь слово "классика"?
Что это значит?
7. Какие жанры литературы ты знаешь?

^۱ سرفصل کارشناسی رشته زبان روسی مصوب ۱۳۹۶.

стремились к гармонии между содержанием и стилем. Классицизм оказал большое влияние на развитие русской литературы и стал фундаментом для дальнейших течений — сентиментализма и романтизма.

этика: чувства подчиняются логике, а художественная форма — строгой симметрии. Например, в одах Ломоносова прославляется император, наука, Родина. Даже в поэтической форме авторы

بخش چهارم: تحلیل ساختاری متن

مصدر	هدایت فعلی	جمله از متن
появиться	Что? Где? Когда?	Классицизм — это литературное направление, которое появилось в Европе в XVII веке.
достичь	Чего?	Это литературное направление достигло расцвета во Франции и России в XVIII веке.
закключаться	В чём?	Основная идея классицизма заключается в том, что искусство должно подражать природе и разуму.
подражать	Кому? Чему?	Искусство должно подражать природе и разуму.
верить	Во что? Кому?	Поэты этого направления верили в воспитательную силу литературы.
воспитывать	Кого? Что?	Литература должна воспитывать человека, формировать его мораль и вкус.
использовать	Что?	Они использовали чёткую структуру, соблюдали правила жанров...
стремиться	К чему?	...и стремились к идеальному стилю.
проявлять	Что?	Герои проявляли благородство, силу духа и гражданский долг.
обращаться	К кому? К чему?	Авторы часто обращались к античному наследию.
играть	Какую роль? Что?	В произведениях важную роль играют разум и этика.
прославляться	Что? Кем?	В одах Ломоносова прославляется император, наука, Родина.
оказать	Что?	Классицизм оказал большое влияние на развитие русской литературы.
появиться	Что? Где? Когда?	Классицизм — это литературное направление, которое появилось в Европе в XVII веке.

A: И что ты узнал?

B: Классицизм — это литературное направление, которое появилось в Европе в XVII веке и развивалось в России.

A: Какие идеи были важны для авторов?

بخش پنجم: دیالوگ مرتبط با متن اصلی که باید

توسط دانشجویان حفظ شود:

A: Привет! Ты уже читал текст про классицизм?

B: Да, вчера на занятии. Это было интересно!

Классицизм появился во Франции в XVIII веке.

.....
...?

Литература должно подражать природе и разуму.

.....
....?

Герои проявляли благородство и гражданский долг.

بخش هشتم: تمرین واژگان با تلفیقی از مفاهیم.

- Литература должна _____ человека.

- Искусство должно _____ не только чувства, но и разум.

- Поэт должен _____ форму и жанр.

واژگان پیشنهادی برای استفاده

(воспитывать, выражать, соблюдать)

بخش نهم: تربیت تفکر انتقادی و تحلیلی با مطالعه دیالوگ و تشخیص این موضوع که کدام شخص طرفدار مکتب کلاسیسیسم است.

А: Я считаю, что литература должна подражать разуму. Это основа гармонии и структуры текста.

Б: А мне кажется, что чувства важнее. Литература — это прежде всего эмоции, а не логика.

А: Но без чёткой формы нет настоящего стиля. В классицизме важны порядок, жанровые правила и высокая лексика.

Б: Да, стиль — это важно, но литература не должна быть слишком строгой. Иногда спонтанность делает текст живым.

А: Возможно, но классицизм учит нас стремиться к совершенству через разум и традиции античной культуры.

В: Они считали, что литература должно подражать природе и разуму. Литература должна воспитывать человека.

А: А какие жанры были популярны?

В: Ода, трагедия, эпопея. Авторы следовали строгой структуре и использовали высокую лексику.

А: Кто из русских писателей был представителем классицизма?

В: Ломоносов, Сумароков, Державин.

بخش نهم: سوالات مربوط به متن.

1. Где и в каком веке появился классицизм?

2. В чём заключается основная идея классицизма?

3. Какие жанры были основными в литературе классицизма?

4. Что, по мнению классических авторов, должна делать литература?

5. Какие качества героев часто описывались в произведениях классицизма?

6. Какие писатели считаются представителями русского классицизма?

7. Почему логика и порядок важны в стиле классицизма?

8. Какую лексику использовали авторы классицизма в своих произведениях?

9. Как классицизм связан с античностью?

10. Какое влияние оказал классицизм на развитие русской литературы?

بخش هفتم: طراحی سؤال برای پاسخ‌ها.

1)
.....?

همان‌گونه که در بالا مشاهده می‌شود، در رویکرد CLIL متن، تمرینات پیش از متن و تمرینات پس از متن نقش حیاتی در شکل‌دهی به یادگیری معنادار ایفا می‌کنند، به‌ویژه زمانی که موضوع مورد آموزش، همچون مکتب‌های ادبی، برای زبان‌آموزان کاملاً جدید و ناآشنا است. برخلاف روش‌های سنتی که ممکن است دانشجویان را وادار به حدس‌زدن واژگان یا مفاهیم کنند، طراحی تمرینات پیش‌متنی در CLIL باید با هدف فراهم ساختن زمینه محتوایی و زبانی صورت گیرد. تمرینات پیش از متن با بهره‌گیری از واژگان انتخاب‌شده از متن اصلی، و ساختارهای زبانی ساده‌شده باید به گونه‌ای تنظیم شوند که پیش‌زمینه شناختی لازم برای ورود دانشجو به متن را ایجاد کنند. واژگان کلیدی نه تنها به صورت بصری و کاربردی، بلکه همراه با ترجمه فارسی و مثال‌های قابل فهم ارائه می‌شوند تا بار شناختی دانشجو در مواجهه با متن کاهش یابد. این نوع تمرینات باعث می‌شوند که دانشجویان پیش از خواندن متن، با مفاهیم اولیه محتوایی آشنا شوند، ساختارهای زبانی متن را درک کنند، و در نهایت با آمادگی بیشتر وارد مرحله خواندن و تحلیل شوند. بخش اول نمونه درس ارائه‌شده به جدول واژگان اشاره دارد که سطح آنها B1 است. بخش دوم به سؤالاتی اختصاص دارد که دانشجویان پیش از مواجهه با متن اصلی با آن روبرو می‌شوند. سؤالات پیش از متن در چهارچوب آموزش زبان با روش CLIL نقش بسیار کلیدی دارند. این نوع سؤالات پیش از آنکه دانشجویان با متن اصلی مواجه شوند، ذهن آن‌ها را برای یادگیری هم‌زمان محتوا و زبان آماده می‌سازند. سؤالاتی که در بخش دوم پیش از متن مطرح شده باعث می‌شوند دانشجو آنچه از زبان یا موضوع می‌داند را به یاد آورد و آماده کند. حتی اگر دانش پیشین در حوزه محتوایی مکاتب ادبی نداشته باشد، این سؤالات با ساختار ساده باعث می‌شوند بتواند ارتباط ابتدایی برقرار کند. علاوه بر آن زمانی که پیش از خواندن متن از دانشجو در مورد علایق شخصی‌اش سؤال می‌شود، انگیزه خواندن متن را در او ارتقا می‌بخشد و می‌داند که چه هدفی را باید دنبال کند. ازسوی دیگر سؤالی نظیر «چه چیزی در ادبیات مهم است؟ احساس یا خرد؟» دانشجو را برای تفکر انتقادی آماده می‌کند. دانشجویان یاد می‌گیرند که پیش از ورود به متن دیدگاهی داشته باشند و پس از خواندن، آن دیدگاه را بررسی یا بازنگری کنند.

بخش سوم یا همان متن اصلی نقش کلیدی در رویکرد CLIL ایفا می‌کند و وظیفه آن انتقال محتوای علمی است. این متن منبع یادگیری کاربردی واژگان تخصصی است و دانشجویان با ساختارهای نحوی که این واژگان در آنها معنا و انسجام می‌یابند آشنا می‌شوند. ازسوی دیگر تمامی تمرینات پس از متن حول محتوای متن اصلی طراحی می‌شوند و چون هدف درس تسلط یافتن دانشجویان بر اصول و مبانی مکتب‌های ادبی و توانایی تشخیص ویژگی‌های مکاتب در آثار نویسندگان بزرگ روس است، کل تمرینات پس از متن باید با هدف دریافت صددرصدی محتوای این متن طراحی شوند. در بخش چهارم، متن از لحاظ ساختاری تحلیل می‌شود. پیشنهاد می‌شود یک جدول سه‌ستونه طراحی شود، ابتدا فعل جدید به شکل مصدر، در ستون دوم ظرفیتهای این فعل به شکل کلمات پرسشی و در ستون سوم جمله از متن که این فعل در آن به کار رفته آورده شود. این شیوه دو هدف را دنبال می‌کند: ۱. تکرار مجدد جملات متن که باعث یادگیری بیشتر محتوا خواهد شد؛ ۲. آموزش افعال جدید و هدایت فعلی آنها که منجر به تقویت مهارت‌های تولیدی زبانی نظیر نگارش و گفتار می‌شود. در بخش پنجم پیشنهاد می‌شود، دیالوگی مبتنی بر محتوای متن طراحی شود. باید تعاریف کلیدی و مفاهیم اصلی مرتبط به متن در گفتار دو نفر انعکاس یابد. این دیالوگی است که دانشجویان باید آن را حفظ کرده و در کلاس اجرا کنند. هدف این تمرین ارتقای مهارت‌های گفتاری و تکرار مجدد محتوای متن است. این تمرین به صورت خودکار دانشجویان را برای بخش ششم که سؤالات مرتبط با متن است آماده می‌کند. بخش سؤالات در کتاب‌های آموزش ادبیات با روش‌های سنتی نیز وجود دارد و تفاوت روش CLIL در آن است که تمام مسئولیت یادگیری متن و پاسخ به سؤالات را بر عهده دانشجو قرار نمی‌دهد، بلکه او را برای پاسخ‌دهی به این سؤالات و درک عمیق متن آماده می‌کند. دقیقاً این موضوع تفاوت میان تدریس ادبیات به یک بومی و یک خارجی است. بخش هفتم و هشتم با هدف ارتقای مهارت‌های زبانی بر اساس محتوای ادبی طراحی شده است. در بخش هفتم دانشجویان باید سؤالاتی از متن طراحی کنند که پاسخ آنها ارائه شده است و در بخش هشتم هم کاربرد واژگان بر اساس محتوا است که با ساختار جدید *должен + инфинитив* طراحی شده تا دانشجویان با انواع ساختارهای نحوی به

تمرین محتوای جدید بپردازند. بخش نهم فراتر از بخش‌های قبلی است و هدف آن تربیت تفکر انتقادی و تحلیلی با مطالعه دیالوگ و تشخیص این موضوع است که کدام شخص طرفدار مکتب کلاسیسیزم است. در واقع این بخش ماهیتی کنترلی دارد و درک عمیق محتوا توسط مخاطب را بررسی می‌کند. نمونه‌ای که بررسی شد می‌تواند الگویی برای استفاده از روش CLIL در آموزش مباحث تئوری ادبیات روسی باشد.

۶. نتیجه‌گیری

در این پژوهش ما به بررسی مطالعات انجام‌شده در حوزه آموزش تلفیقی زبان و ادبیات پرداختیم. چراکه بر اساس نظرسنجی انجام‌شده در یکی از پژوهش‌های پیشین درخصوص دروس موجود در سرفصل آموزشی مقطع کارشناسی رشته زبان روسی بیش از نیمی از دانشجویان دروس مرتبط با ادبیات را کم‌اهمیت و یا بسیار کم‌اهمیت ارزیابی کرده بودند. بررسی منابع حوزه آموزش زبان و ادبیات نشان می‌دهد بسیاری از صاحب‌نظران و پژوهشگران از ادبیات به‌عنوان ابزاری کارآمد برای آموزش زبان خارجی یاد می‌کنند. در بیشتر پژوهش‌ها آثار ادبی به‌عنوان ابزاری برای آموزش زبان خارجی در نظر گرفته شده است و ادبیات را وسیله‌ای برای ارتقای مهارت‌های زبانی می‌دانند. بیشتر این پژوهش‌ها در حوزه زبان‌های به غیر از روسی صورت گرفته بودند ولی پژوهش‌های بسیاری نیز یافت شدند که در آنها ادبیات روسی به‌عنوان ابزاری برای آموزش زبان روسی در نظر گرفته شده بودند. برخی از پژوهشگران بر این باور هستند که تنها در دهه‌های اخیر آموزش ادبیات در نظام آموزش زبان روسی به‌عنوان زبان خارجی شناخته شده است و از آن در توسعه مهارت‌های گفتار کتبی و شفاهی دانشجویان استفاده می‌شود. در این میان یکی از پژوهشگران حوزه آموزش زبان انگلیسی به روس‌زبانان پیشنهاد استفاده از روش CLIL را برای آموزش متون ادبی انگلیسی به روس‌زبانان ارائه داده است. از آنجایی که دروس تئوری ادبیات در سرفصل رشته زبان روسی مقطع کارشناسی وجود دارند و دانشجویان ایرانی این زبان را به‌عنوان زبان خارجی برای اولین بار در دانشگاه فرا می‌گیرند، در این پژوهش پیشنهاد دادیم که برای آموزش دروس تئوری ادبیات روسی می‌توان از روش CLIL استفاده کرد. چراکه این دروس خود دارای محتوایی هستند که باید آموزش داده شوند و استفاده

از این روش باعث می‌شود آموزش زبان روسی و آموزش محتوای تئوری ادبیات به‌صورت تلفیقی صورت گیرد. این مسئله باعث ایجاد انگیزه در دانشجویان رشته زبان روسی خواهد شد. آنها نه تنها بر محتوای ادبی تسلط خواهند یافت بلکه مهارت‌های زبانی ایشان نیز ارتقا پیدا خواهد کرد. در این راستا نمونه‌ای از تمرینات پیش از محتوای تئوری ادبی که شامل آشنایی با کلمات جدید و تخصصی، حدس مفاهیم و غیره و نیز تمرینات پس از متن که شامل تحلیل ساختاری و نحوی متن اصلی، حفظ دیالوگ با محتوای متن اصلی، پاسخ به سؤالات متن، طراحی سؤال برای پاسخ‌ها، انجام تمرینات با محتوای تئوری ادبی با هدف آموزش کاربردی ساختارهای متفاوت برای محتوای مشابه، انجام تحلیل و استدلال پس از تسلط بر محتوای متن را پیشنهاد و طراحی کردیم. تئوری ادبیات روسی نیز می‌تواند به شیوه‌ای جذاب‌تر برای دانشجویان غیربومی ارائه شود، به گونه‌ای که علاوه بر تسلط بر محتوای تئوری ادبیات ارتقای مهارت‌های زبانی دانشجویان را نیز به همراه داشته باشد. در واقع نه تنها آثار ادبی می‌توانند به‌عنوان ابزاری برای آموزش زبان استفاده شوند بلکه تئوری ادبیات نیز از این قاعده مستثنی نیست. استفاده از روش CLIL می‌تواند فرایند آموزش تئوری ادبیات را جذاب‌تر کرده و انگیزه دانشجویان را افزایش دهد.

منابع

محرم زاده، بهنام، شویری، لیلا، و حیاتی آشتیانی، کریم. (۱۴۰۳) اثربخشی آموزش میان‌فرهنگی بر توانش منظورشناختی و علاقه‌مندی به محتوای ادبی: مورد دانشجویان مقطع کارشناسی (ترمهای ۸-۵ رشته زبان فرانسه در دانشگاه‌های ایران. پژوهش‌های زبانشناختی در زبانهای خارجی، ۱۴(۱). ۱۵۱-۱۶۹.

رحمتعلی‌زاده، مرضیه، پنجه‌شاهی، پرستو و رحمانی مفرد، الهام. (۱۴۰۳). بررسی اهمیت به‌کارگیری طرح درس آموزشی در ارائه متون ادبی به منظور تکوین و بهبود مهارت خواندن و درک مطلب زبان‌آموزان زبان آلمان. پژوهش‌های زبانشناختی در زبانهای خارجی، ۱۴(۴). ۵۶۱-۵۷۸.

Hişmanoğlu, M., (2005) Teaching English Through Literature, *Journal of*

- культуру и искусство. *Вестник науки и образования*. 147(4). 57-59.
- Герасимова В. В. (2024) *Использование текстов произведений русской литературы на занятиях по РКИ в иностранной аудитории*. Сборник статей III международной научно-практической конференции. Якутск. 101-111.
- Дастамуз С. (2024) Программа обучения русскому языку на уровне бакалавриата в университетах Ирана: проблемы и предложения. Сборник статей второй международной конференции «Статус русского языка в Иране и взгляд на Евразию». Гилан.
- Иванова Т.М (2010) Художественный текст на занятиях РКИ как путь интерпретации культурных концептов (на материале стихотворений ф. и. тютчева). *Интерпретация текста: лингвистический, литературоведческий и методический аспекты*. 1. 250-254.
- Колоницкая О.Л. , Хруненко М.Л. (2010) Анализ художественной литературы как способ становления личности студентов лингвистических специальностей. *Актуальные проблемы гуманитарных и естественных наук*. 3(1). 267-269.
- Лилеева А.Г. (2015) Опыт интерпретации произведений современной русской литературы *Language and Linguistic Studies*. 1(1). 53-66.
- Khatib M, Shakouri, N. (2013) Literature stance in developing critical thinking: A pedagogical look. *International Journal of Research Studies in Language Learning*. 2 (4). 101-108. DOI:10.5861/ijrsl.2012.154.
- Mohammed A. (2019) The advantages of using literature in the language learning classes. *Advance*. November 01. DOI: 10.31124/advance.10026860.v1
- Mpumuje, M. & Bazimaziki, G. & Muragijimana, J. (2024) Exploring the Role of Oral Literature in Enhancing Learners' Language Proficiency: A Case of Three Selected Secondary Schools in Rwanda. *African Journal of Empirical Research*. 5 (2) . 752-763. DOI:10.51867/ajernet.5.2.65.
- Tikhomirova, Yu. A. (2024) Teaching English Through Contemporary British Literature and CLIL: An Integrative Approach. *In Philological Class*. 29 (1). 183–191. DOI: 10.26170/2071-2405-2024-29-1-183-191.
- Vercher García, E. J., (2020) Teaching Russian as a Foreign Language Through Literature, *Teaching Language and Literature On and Off-Canon*. Spain: IGI Global. 61-87. DOI: 10.4018/978-1-7998-3379-6.ch005
- Алленова И.В. (2024) Методика обучения русскому языку через

на занятиях рки (михаил шишкин "венерин волос"). *Мир русского слова*. 1. 76-81.

Норман Б.Ю, (2011) К использованию художественных текстов в лингводидактическом процессе. *Психолингвистические аспекты изучения речевой деятельности*, 9. 209-220.

Сидоренко Т. В., Рыбушкина С. В., Розанова Я. В. (2018) CLIL-практики в Томском политехническом университете: успехи и неудачи . *Образование и наука*. 20 (8). 164–187. DOI: 10.17853/1994-5639- 2018-8-164-187

Толстухина И.И. (2015) *Русская литература в иностранной аудитории*. Сборник научных статей. (5) СПб.: Изд-во РГПУ им. А. И. Герцена.

Торрезин Л. (2022). *Вузовское преподавание русской литературы на уроках РКИ в межкультурной перспективе*. Россия и мир: транснациональные коммуникации и взаимопроникновение культур. Москва. 356-365.

Хэ Ц (2022) Образность поэзии серебряного века в аспекте изучения РКИ. *Современная наука: актуальные проблемы теории и практики*. Серия: гуманитарные науки. (07). 102-104. DOI 10.37882/2223-2982.2022.07.34